

Список використаної літератури

1. Про електронну комерцію [Електронний ресурс]: Закон України від 03.09.2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах [Електронний ресурс]: Закон України від 19.04.2014. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Типовой закон об электронной торговле Комиссии Организации Объединенных Наций по праву международной торговли від 16.12.1996; станом на 25.05.2007 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Название с экрана.
4. Чучковська А. В. Правове регулювання електронної комерції в Україні: Навч. посібник [Текст] / А. В. Чучковська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.

Л. П. Мартинюк

студ. III курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: д.ю.н., проф. І. С. Канзафарова

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЗА ДАВНІСТЮ ВОЛОДІННЯ В УКРАЇНІ

Інститут набувальної давності був відомий ще у Стародавньому Римі, і з часом його було закріплено у законодавстві багатьох країн світу. Для цивільного права України зазначений інститут є відносно новим. Правове регулювання відповідних суспільних відносин в Україні на законодавчому рівні було закріплено у чинному Цивільному кодексі України (далі – ЦК України).

Враховуючи невеликий період існування даного інституту у нашому праві, важливого значення набувають питання правильного тлумачення і застосування норм про набувальну давність на практиці.

Частина 1 ст. 344 ЦК України визначає умови, за наявності яких особа набуває право власності за набувальною давністю: добросовісність заволодіння чужим майном; відкритість володіння; безперервність володіння; строк володіння (для нерухомого майна – протягом десяти років, для рухомого – протягом п'яти років) [1]. Але при практичному застосуванні даних категорій виникають труднощі, які, здебільшого, спричинені відсутністю їхнього законодавчого визначення.

Добросовісним є володіння, коли при заволодінні чужим майном особа не знала і не могла знати про відсутність у неї правових підстав для набуття права власності. Під відкритим володінням звичай розуміють таке володіння, за якого володілець не приховує

факту перебування майна в його володінні. Володіння є безперервним, якщо протягом строку набувальної давності воно жодного разу не переривалося [3].

Ми погоджуємося з Н.О.Міненковою, яка відмічає, що розробка положень щодо зазначених категорій, на які б орієнтувалися суди при вирішенні відповідних справ, має стати одним із напрямів розвитку науки цивільного права [7, с. 42].

Варто зауважити, що строки володіння є єдиною чітко визначеною умовою набуття права власності за набувальною давністю.

Як правова підстава набуття права власності набувальна давність сьогодні доволі часто використовується у судовій практиці.

Зупинимося на деяких аспектах практичного застосування набуття права власності за давністю володіння.

Згідно з пп. 1, 8 Прикінцевих та перехідних положень ЦК України правила ст. 344 ЦК України про набувальну давність поширюються на випадки, коли володіння майном почалося за три роки до набрання чинності цим Кодексом. Оскільки ЦК України набрав чинності з 01.01.2004 р., то набувальна давність застосовується для набуття права власності на майно, володіння яким почалося не раніше 01.01.2001 р. Тому набувальна давність для нерухомого майна могла застосовуватися лише після 01.01.2011 р., а для рухомого – після 01.01.2006 р. [5].

Це знайшло відображення у судовій практиці. Так, Верховний Суд України, розглядаючи справу № 6-27245св07 про визнання права власності на 1/2 частину жилого будинку, встановлення земельного сервітуту, своєю ухвалою від 20.02.2008 р. зазначив, що визнання права власності за набувальною давністю щодо нерухомого майна не може мати місце раніше 01.01.2011 р. Тому подані до настання цієї дати позови не підлягають задоволенню [5].

Варто відмітити певні труднощі при трактуванні судами поняття «добросовісність володіння». Деякі суди розглядають добросовісність як одну із загальних засад цивільного судочинства, яка означає фактичну чесність суб'єктів у їх поведінці, прагнення сумлінно захистити свої цивільні права та забезпечити виконання цивільних обов'язків. При вирішенні спорів суди враховують факт добросовісності заявника саме на момент отримання ним майна. Окремі суди вважають, що добросовісність передбачає, що володілець майна не знав і не міг знати про те, що він володіє чужим майном [5].

Аналіз судової практики показує, що позовом про набуття права власності за набувальною давністю сторони інколи намагаються

приховати інші правовідносини. Так, у справі № 2-1085 (Керченський міський суд АР Крим) мати Б. звернулася до своєї дочки М. з позовом про визнання права власності на жилий будинок за набувальною давністю, пославшись на те, що у 1972 р. відповідачці була виділена земельна ділянка для будівництва жилого будинку; фактично жилий будинок було збудовано за кошти позивачки та її чоловіка, який помер у 1984 р., однак право власності на жилий будинок оформлено на дочку; позивачка після смерті чоловіка продовжує проживати у зазначеному жиллому будинку. При винесенні рішення суд застосував ст. 344 ЦК України, але у даному випадку між сторонами наявний спір про визнання права власності на будинок [5].

Бувають випадки, коли суди неправильно застосовують положення ЦК України про набувальну давність.

Так, позивач у позовній заяві зазначив, що він є членом гаражного кооперативу. Гараж, який побудований за його власні кошти, перебуває на утриманні позивача з 1994 р. Документами підтверджено, що пайовий та членські внески позивачем сплачені. Також у позовній заяві зазначалося, що позивач заволодів гаражем добровісно, користувався ним відкрито та безперервно. Відповідачем у справі була районна адміністрація міста N. До справи також було залучено третю особу – гаражний кооператив. Судом у даній ситуації було застосовано ст. 344 ЦКУ України [6].

Але у п. 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 22.12.1995р. «Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності» було встановлено, що при повному внесенні пайових внесків за квартиру, дачу, гараж, іншу будівлю або приміщення, надані члену житлового, житлово-будівельного, дачного, гаражного чи іншого кооперативу або товариства, у особи, яка має право на частку в пайових внесках, виникає право власності на відповідну частку квартири, дачі, гаража чи іншої будівлі. Такий підхід відображено і у ч. 2 ст. 19¹ Закону України «Про кооперацію» [2; 4].

Підсумовуючи, слід зазначити, що інститут набувальної давності потребує законодавчого уточнення та наукової розробки – для забезпечення більшої ефективності його практичної реалізації.

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>. – Назва з екрана.
2. Про кооперацію [Електронний ресурс]: Закон України від 10.07.2003. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>. – Назва з екрана.

3. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07.02.2014 № 5. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005740-14>. – Назва з екрана.
4. Про судову практику у справах за позовами про захист вприватної власності [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.1995 № 20. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>. – Назва з екрана.
5. Аналіз деяких питань застосування судами законодавства про право власності при розгляді цивільних справ [Електронний ресурс]: Узагальнення Верховного Суду України. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf>. – Назва з екрана.
6. Справа № 2-2540/11 // Єдиний державний реєстр судових рішень України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua>. – Назва з екрана.
7. Міненкова Н.О. Набувальна давність у правозастосовній практиці: окремі проблемні питання [Електронний ресурс] / Н.О. Міненкова // Вісник Верховного Суду України. – 2015. – № 1. – С. 39–46. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>. – Назва з екрана.

І. А. Мартинюк

студ. III курсу

спеціальність «Правознавство»

Науковий керівник: ст. викл. Є. М. Корнеєва

ЗАХИСТ ПРАВ АКЦІОНЕРІВ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Ефективність функціонування діяльності акціонерних товариств (далі – АТ) безпосередньо залежить від рівня їх правового забезпечення. Відповідно до чинного законодавства в Україні будь-яка фізична чи юридична особа має право стати акціонером у випадках, якщо вона стала: засновником АТ, або стало власником акцій АТ, яке вже створене [1].

Схема існування АТ передбачає у відношеннях товариство-акціонер пріоритет саме акціонера. Проте, на практиці існують непоодинокі випадки, коли товариство висуває свої умови акціонерам, що породжує корпоративні конфлікти. Найпоширенішими серед них є наступні:

1. Порушення рівного та справедливого ставлення до акціонерів. «Розмивання» часток акціонерів у капіталі АТ має місце, коли товариство розміщує акції серед керівництва або наближених до нього інвесторів за ціною, нижчою ніж ринкова, та не надає іншим акціонерам переважного права на придбання додаткових ак-